

Vlaams
Parlement

ingediend op **239** (2014-2015) – Nr. 2
31 maart 2015 (2014-2015)

Verslag

namens de Commissie voor de bestrijding van gewelddadige radicalisering
uitgebracht door Ward Kennes

over de nota van de Vlaamse Regering

ingediend door viceminister-president Liesbeth Homans

Conceptnota
over preventie van radicaliseringsprocessen

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Nadia Sminate.

Vaste leden:

de heren Matthias Diependaele, Jan Hofkens, mevrouw Kathleen Krekels, de heer Lorin Parys, mevrouw Nadia Sminate, de heer Karl Vanlouwe;

mevrouw Sonja Claes, de heren Ward Kennes, Joris Poschet, Koen Van den Heuvel;

de heren Jo De Ro, Bart Somers;

de heer John Crombez, mevrouw Yasmine Kherbache;

mevrouw Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:

de heren Koen Daniëls, Piet De Bruyn, mevrouw Annick De Ridder, de heer Willy Segers,

mevrouw Miranda Van Eetvelde, de heer Peter Wouters;

mevrouw Caroline Bastiaens, de heer Michel Doomst, de dames Kathleen Helsen, Katrien Schryvers;

de heer Lionel Bajart, mevrouw Mercedes Van Volcem;

de dames Caroline Gennez, Yamila Idrissi;

de heer Imade Annouri.

Toegevoegde leden:

de heer Chris Janssens.

Documenten in het dossier:

239 (2014-2015) – Nr. 1: Nota van de Vlaamse Regering

INHOUD

1. Situering	4
2. Uitgangspunten.....	4
3. Elf actieterreinen	5
4. Verder traject	6
Gebruikte afkortingen	8

Op 4 maart 2015 gaf viceminister-president Liesbeth Homans in de Commissie voor de bestrijding van gewelddadige radicalisering toelichting bij de conceptnota van de Vlaamse Regering over preventie van radicaliseringsprocessen.

1. Situering

Viceminister-president *Liesbeth Homans* stelt dat het fenomeen van de gewelddadige radicalisering concrete vorm kreeg in het voorjaar van 2013. Sindsdien is het in voortdurende evolutie. In de conceptnota staat nog dat er naar schatting 350 mensen naar Syrië vertrokken zijn, terwijl het er intussen al 425 zijn, exclusief de minderjarigen. Maandelijks vertrekken er nog ongeveer tien personen. Het profiel van de vertrekkers loopt erg uiteen, met ook hogeschoolden, meisjes, bekeerlingen. Child Focus heeft momenteel zeven dossiers van minderjarigen waarvan de jongste dertien jaar is. De vertrekkers zijn afkomstig uit een vijftiental steden, voornamelijk uit Brussel, Vilvoorde, Antwerpen, Maaseik. Recent zijn er nog twee personen uit Gent vertrokken.

De aanpak van radicalisering is uitgewerkt in het regeerakkoord en in de beleidsnota Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid. Er werd bewust voor gekozen de problematiek niet te behandelen in de beleidsnota Inburgering, dit om stigmatisering van nieuwkomers te vermijden. Bovendien zijn geradicaliseerden in sommige gevallen bekeerlingen.

Het regeerakkoord kondigt de oprichting van een beleidsdomeinoverschrijdende expertencel en de aanduiding van een aanspreekpunt aan. In de beleidsnota staat dat de gemeenten zullen worden ondersteund in hun preventieve aanpak van het radicalisme, alsook dat er een gecoördineerd preventief beleid tegen radicalisering komt.

Minister Homans is betrokken als coördinerend minister omwille van de bevoegdheden Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid. Ook de ministers van Onderwijs, van Welzijn en van Jeugd hebben een rol te spelen. Voor dit horizontale thema zullen zij ook actieplannen opstellen. Vlaanderen is hoofdzakelijk bevoegd voor preventie, de federale overheid vooral voor repressie.

2. Uitgangspunten

Het doel van de conceptnota is de aanpak van radicalisering stroomlijnen en actiedomeinen formuleren. Daarbij wordt gefocust op lokale ondersteuningsbehoeften. Het uiteindelijke doel is risicojongeren zo vroeg mogelijk detecteren en aan boord houden. De conceptnota gaat ervan uit dat er in de Vlaamse samenleving plaats is voor verschillende ideologieën, denkbeelden, levensovertuigingen, zolang ze het voortbestaan van de rechtsstaat niet ondermijnen.

Gewelddadig radicalisme vormt wel degelijk een bedreiging voor de rechtsstaat en vereist een integrale aanpak over de beleidsdomeinen en -niveaus heen. Omdat ze best zicht hebben op de radicalisering van hun jongeren, speelt de lokale overheid daarbij een regierol, weliswaar met Vlaamse ondersteuning. De verschillende beleidsniveaus spelen hun eigen rol. Op Vlaams niveau gaat het om preventie, welzijn, onderwijs, jeugdwerk, integratie. Repressie, veiligheidsbeleid, inlichtingendiensten, strafrechtelijk vervolgbaar stellen situeren zich op federaal niveau. Europees moeten er gegevens en goede praktijkvoorbeelden worden uitgewisseld en moeten projecten gezamenlijk worden georganiseerd.

Specifieke maatregelen zijn nodig maar tegelijk moet worden ingezet op een inclusieve samenleving door de ongekwalificeerde uitstroom uit het onderwijs aan te pakken, discriminatie te bestrijden, hulpverlening toegankelijk te maken enzovoort. De conceptnota maakt duidelijk dat het niet de bedoeling is om de

zoveelste nieuwe structuur te creëren. Wel wil men de competenties van eerstelijnsmedewerkers, zoals leerkrachten, medewerkers van CLB's, hulpverleners, jeugdwerkers enzovoort versterken.

Daarnaast is het belangrijk polarisatie in het debat te vermijden. Gemeenschappen mogen niet tegen elkaar worden uitgespeeld. Er moet een beleid komen dat verhindert dat jongeren aansluiten bij extremistische groeperingen, wat breder is dan enkel het probleem van de Syriëstrijders. Elke vorm van extremisme en radicalisering is verwerpelijk. Over dat beleid moet omzichtig worden gecommuniceerd opdat de boodschap niet in de hand werkt wat men wil aanpakken.

3. Elf actieterreinen

De conceptnota bevat elf actieterreinen. Vooreerst wil men zorgen voor informatiedeling, afstemming en coördinatie, zowel intern als met de andere overheden. Het Vlaams Platform Radicalisering telt experts uit verschillende administraties, Vlaams en federaal, en is ondertussen operationeel. In het Agentschap Binnenlands Bestuur is er een centraal aanspreekpunt aangeduid. Daarnaast hebben verschillende andere administraties een eigen aanspreekpunt.

Het tweede actiedomein is zorgen voor afstemming tussen de noden van de lokale actoren, de regisseurs, en de subsidiërende overheid. Vlaanderen laat de lokale besturen niet in de steek en zal de nodige middelen vrijmaken voor acties. De lokale besturen zijn immers de pijlers van een preventieve aanpak van gewelddadige radicalisering: ze staan het dichtst bij de burgers en zijn het eerste aanspreekpunt voor lokale instellingen en organisaties. Vanuit hun regierol dienen zij te zorgen voor afstemming en samenwerking tussen alle relevante lokale partners. De minister gaat na hoe men hen nog beter kan steunen.

Het derde actiegebied is zorgen voor bovenlokale expertiseontwikkeling en ontsluiting van goede praktijken ter ondersteuning van het lokale beleid inzake preventie van radicalisering. Sinds het ontstaan van het probleem van de Syriëstrijders zijn er al heel wat lokale initiatieven genomen, en is er veel expertise en kennis vergaard, zeker in steden en gemeenten waaruit veel mensen zijn vertrokken. De informatie is echter slechts in beperkte mate gedocumenteerd en niet toegankelijk voor andere steden. Begin januari heeft de minister dan ook 115.000 euro vrijgemaakt waarmee de VVSG iemand aangenomen heeft die de lokale initiatieven inventariseert. Die persoon is ook het aanspreekpunt voor gemeenten met vragen over de aangelegenheid.

Het vierde punt betreft het stimuleren van het onderzoek naar de motieven en de verklaringen van radicalisering.

Het vijfde actieterrein is de optimalisering van de steun aan eerstelijns werkers, hulpverleners, leerkrachten, jeugdwerkers, VDAB-consulenten en imams om kennis en vaardigheden te verwerven. Vorming, expertiseontwikkeling en ontsluiting van goede praktijken zijn enkele voorbeelden daarvan. De vorming zal theoretisch zijn: signalen herkennen, weten wanneer gedrag problematisch is. Maar er is ook een praktisch luik: gesprekstechnieken bijbrengen, adequate manieren van optreden aanleren enzovoort. Als verantwoordelijke voor Stedenbeleid heeft de minister het vormingsproject voor eerstelijns werkers van de vzw Motief gesteund met 40.000 euro. Elke sector zou dergelijke vormingsinitiatieven moeten nemen.

Het zesde actiedomein is overleggen met de vertegenwoordigers van de levensbeschouwingen. Zij kunnen een belangrijke preventieve rol vervullen en zijn in deze partners van de overheid. De minister zal nagaan hoe de moskeeverenigingen en de 28 door Vlaanderen erkende moskeeën geholpen kunnen

worden in het tegengaan van radicalisering. Een moskee die voeling heeft met de leefwereld van jongeren, kan vermijden dat jongeren hun toevlucht zoeken tot haatpredikers of radicale groeperingen. De minister had al een constructief gesprek met vertegenwoordigers van de Moslimexecutieve.

Er wordt ook actie ondernomen naar de ouders. De hoorzittingen van het parlement hebben aangetoond dat heel wat ouders met de handen in het haar zitten. Ouders moeten zich bewust zijn van het risico op radicalisering. Dat vergt goede informatie, maar ook en vooral gesprekken met lotgenoten over signalen, oplossingen en dergelijke meer. Ouders komen nu vaak aankloppen bij lokale ambtenaren die het aan kennis en tijd ontbreekt om te helpen. De Vlaamse overheid moet die taak mee op zich nemen en de lokale besturen zo versterken.

Het achtste actiedomein is de weerbaarheid van jongeren versterken. Het komt erop aan hen te leren kritisch om te gaan met radicale boodschappen, vooral als die geweld aanvaarden, rechtvaardigen of zelfs aanmoedigen. Voorts zal de minister nagaan hoe weerbaarheidstrainingen best georganiseerd worden.

Het negende actiedomein is het versterken van organisaties die jongeren ondersteunen in hun zoektocht naar een eigen identiteit. De minister denkt aan middenveldorganisaties zoals jeugdwerking, samenlevingsopbouw, zelforganisaties of moskeeverenigingen. Die hebben vaak het meeste voeling met de leefwereld van de jongere.

Ten tiende zal Vlaanderen, gezien zijn preventieve bevoegdheid, zijn instrumentarium ter beschikking stellen van de federale overheid om terugkeerders die niet vervolgd worden of onder voorwaarden vrijkomen, te deradicaliseren. Een rechter zou hen een deradicaliseringsprogramma kunnen opleggen. Ook andere hulpverleningstrajecten, bijvoorbeeld in onderwijs, kunnen daarin worden ingeschakeld.

Het laatste actiepunt is een actieve Vlaamse publieksdiplomatie. Vlaanderen dient na te gaan hoe het met zijn Vlaamse buitenlandse beleid en ontwikkelings-samenwerking kan inspelen op de internationale context die een voedingsbodem vormt voor radicalisering. Sensibilisering is daarbij wezenlijk.

4. Verder traject

De minister voorziet verschillende acties op basis van consultaties met deskundige partijen: met de administraties via het Vlaams Platform Radicalisering, met de lokale besturen, de pilootgemeenten, de VGC, de VVSG, met ambassades.

Een drietal dagen voor de aanslag in Denemarken heeft de minister overlegd met de ambassadeurs van het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten, Denemarken, Noorwegen en Duitsland. Ten gevolge daarvan heeft onder meer Denemarken inspirerende actieplannen overgemaakt aan Vlaanderen. Zowel de ambassadeur van de Verenigde Staten als van het Verenigd Koninkrijk hebben verzocht om een nieuwe vergadering. Dat de ambassadeurs zelf deelnemen aan de vergadering toont voor de minister aan hoe serieus ze een omvattende en gezamenlijke aanpak nemen. Ook de hoorzittingen in het Vlaams Parlement hebben belangrijke aanbevelingen opgeleverd.

Een actieplan is dynamisch en flexibel en moet kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen, nieuwe uitdagingen. Het platform zal de ontwikkelingen van nabij volgen en zo nodig het plan updaten. Het zal daarover ook rapporteren aan het Vlaams Parlement. De minister rekent niet op quick wins. Preventie is immers een werk van lange adem waarvan de resultaten pas op middellange termijn

duidelijk worden. De minister besluit dat de Vlaamse Regering al het mogelijke zal doen om de noodzakelijke maatregelen te nemen.

Nadia SMINATE,
voorzitter

Ward KENNES,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
vzw	vereniging zonder winstoogmerk